

วัฒนธรรมสารสนเทศของสถาบันอุดมศึกษาไทย¹

Information Culture of Thai Higher Educational Institutes

พจนนา แสงดี², ดร.เยาวลักษณ์ อภิชาติवलลพ³,
ดร.ลำปาง แม่นมายุ⁴

Pornnapa Sangdee, Dr.Yaowalak Apichatvullop,
Dr.Lampang Manmart

บทคัดย่อ

วัฒนธรรมสารสนเทศ หมายถึง ระบบความคิดและความหมายร่วมกันของสารสนเทศซึ่งคนในองค์กรยอมรับและยึดถือร่วมกันโดยครอบคลุมการนิยามความหมายและการให้ความสำคัญ ค่านิยม และบรรทัดฐานเกี่ยวกับสารสนเทศ ที่มีการยึดถือเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ ซึ่งสะท้อนออกมาในรูปของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารสนเทศ การใช้สารสนเทศ และการวัดผลงานด้านสารสนเทศ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลการศึกษาวัฒนธรรมสารสนเทศของสถาบันอุดมศึกษา ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้บริหารระดับกลางสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจำนวน 91 คน บุคลากรสถาบันอุดมศึกษาสายผู้สอน จำนวน 276 คน และบุคลากร สายสนับสนุน จำนวน 296 คน จากมหาวิทยาลัยของรัฐ 8 แห่ง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทความนี้เสนอวัฒนธรรมสารสนเทศจำแนกตามกลุ่มมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย กลุ่มมหาวิทยาลัยเก่าแก่ มหาวิทยาลัยกลุ่มกลาง และกลุ่มมหาวิทยาลัยใหม่

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มมหาวิทยาลัยใหม่มีวัฒนธรรมสารสนเทศสูงกว่ากลุ่มมหาวิทยาลัยเก่าแก่ และมหาวิทยาลัยกลุ่มกลาง

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง "การพัฒนาวัฒนธรรมสารสนเทศของสถาบันอุดมศึกษา" หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² บรรณารักษ์ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

⁴ รองศาสตราจารย์ กลุ่มวิชาการจัดการสารสนเทศและการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Abstract

Information culture is defined as a system of shared meaning and perception of information that is recognized and held on to people in organizations. These cover values and norms that are enacted through behavior concerning information use, information management and measurement of performance. This paper has its aims to present the findings of the study that identify the information culture in higher educational institutes. Quantitative research method was used in this study. The data were collected through mail-questionnaires from 91 administrative staff, 276 faculties, and 296 supporting personnel in 8 universities. The data were analyzed using the statistical methods including frequency, percentage, mean and standard deviation. The study identifies information culture as composed of values, norms, information use behavior, information management and measurement of performance concerning information. This paper describes the nature of information culture in three types of universities, the early established universities of over 40 years of age, the medium-size universities of 21-40 year establishment, and the new universities. A significant finding is that the personnel of the new universities show higher level of information culture than those in the early established universities of over 40 years of age and the medium-size universities of 21-40 year establishment.

คำสำคัญ: วัฒนธรรมสารสนเทศ, สถาบันอุดมศึกษา, การจัดการสารสนเทศ, การใช้สารสนเทศ

Keywords: information culture, higher educational institutes, information management, information use

บทนำ

สารสนเทศและความรู้มีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศของโลก และเป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญในการนำพาประเทศเข้าสู่เศรษฐกิจและสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สารสนเทศและความรู้จึงเป็นพลังในการขับเคลื่อนหรือเป็นทุนและทรัพย์สินที่สำคัญขององค์กร (ชงชัย สันติวงษ์, 2539; Khan & Azmi, 2005) สถาบันอุดมศึกษาเป็นหน่วยหนึ่งในระบบสังคมที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยทำหน้าที่เป็นแหล่งรวมวิทยาการหลากหลายแขนง และเป็นศูนย์รวมของผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการในศาสตร์สาขาต่างๆ มีภารกิจด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม และมีบทบาทสำคัญในการตอบสนอง ชี้นำ เตือนภัยและแก้ปัญหาให้กับสังคม (เฉลิมเผ่า อจละนันท์ และคณะ, 2547) ซึ่งภารกิจต่างๆ เหล่านี้

เกี่ยวข้องกับจัดการ การใช้สารสนเทศและความรู้โดยตรง สารสนเทศจึงเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ที่หล่อเลี้ยงสถาบันอุดมศึกษา และเป็นสิ่งที่สถาบันอุดมศึกษาต้องให้ความสำคัญและมีการจัดการที่ดี (JISC, 1995)

สถาบันอุดมศึกษาไทยกำลังเผชิญกับสภาวะวิกฤติต่างๆ ซึ่งได้แก่ ความเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ตลอดจนภาวะการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นจากกระแสโลกาภิวัตน์และข้อตกลงทางการค้าและบริการ (GATS) ที่ก่อให้เกิดธุรกิจอุดมศึกษาและภาวการณ์แข่งขันสูงขึ้น ซึ่งมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสถาบันอุดมศึกษา เมื่อวิเคราะห์อุดมศึกษาไทยพบว่า ยังมีปัญหาหลายด้าน อาทิ ปัญหาด้านคุณภาพบัณฑิตต่ำกว่ามาตรฐานสากล คุณภาพของหลักสูตร รวมทั้งปัญหาด้านการบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษาที่ด้อยประสิทธิภาพ ซึ่งปัญหาเหล่านี้

ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาของไทยไม่สามารถพัฒนาตัวเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะในเรื่องการสร้างและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการเรียนการสอนและการวิจัยเพื่อตอบสนองต่อความจำเป็นของประเทศ (จรัส สุวรรณเวลา, 2545; สมศ. เผยปัญหาอุดมศึกษาไทย, 2548)

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่ายังไม่มีความชัดเจนในด้านความหมายของวัฒนธรรมสารสนเทศ Martin et al. (2003) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมสารสนเทศไว้ว่า เป็นระบบของความหมายร่วมกัน (Share meanings) ที่อธิบายความหมายของวัฒนธรรมสารสนเทศผ่านระบบสารสนเทศใน 2 มิติ คือ 1) ระบบสารสนเทศที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งครอบคลุมการนิยามความหมายและการให้ความสำคัญ (Beliefs) ค่านิยม (Values) ความหมาย (Meanings) และพฤติกรรมอย่างไม่เป็นทางการที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศของบุคคลและองค์กร 2) ระบบสารสนเทศที่เป็นทางการซึ่งครอบคลุมระบบสารสนเทศที่เป็นแบบแผนโครงสร้างกระบวนการและขั้นตอนต่างๆ ภายใต้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งคำอธิบายดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดวัฒนธรรมสารสนเทศของ Chepaitis (1997) ที่อธิบายว่าวัฒนธรรมสารสนเทศเกิดจากการนิยามความหมายและการให้ความสำคัญ ค่านิยม และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเป็นเจ้าของและการจัดการสารสนเทศ ในขณะที่ Curry & Moore (2003) เห็นว่าวัฒนธรรมสารสนเทศเป็นวัฒนธรรมที่มีการตระหนักถึงคุณค่าและการใช้ประโยชน์สารสนเทศเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จด้านการจัดการและกลยุทธ์ต่างๆ และการใช้สารสนเทศเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจขององค์กรโดยอาศัยเทคโนโลยีเพื่อให้ระบบสารสนเทศมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นอาจสรุปได้ว่า วัฒนธรรมสารสนเทศหมายถึง ระบบความคิดและความหมายร่วมกันของสารสนเทศซึ่งคนในองค์กรยอมรับ และยึดถือร่วมกันโดยครอบคลุมการนิยามความหมายและการให้ความสำคัญ ค่านิยม และบรรทัดฐานเกี่ยวกับสารสนเทศที่มีการยึดถือเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ ซึ่งสะท้อนออกมาใน

รูปของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารสนเทศ การใช้สารสนเทศ และการวัดผลงานด้านสารสนเทศ

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ชี้ให้เห็นว่า องค์กรที่มีวัฒนธรรมสารสนเทศในการทำงานมีความเชื่อมโยงกับประสิทธิภาพขององค์กร โดยองค์กรที่มีวัฒนธรรมสารสนเทศที่เข้มแข็งจะเป็นปัจจัยเชื่อมโยงให้บุคลากรมีการใช้สารสนเทศในการปฏิบัติงานและกิจกรรมต่างๆ และส่งผลต่อผลิตภาพขององค์กรที่เพิ่มขึ้นทั้งในด้านของผลผลิต คุณภาพ และผลกำไร (Ginman, 1988; Owen et al., 1995; Vaughan, 1999) จากผลการวิจัยดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า วัฒนธรรมสารสนเทศในองค์กรเป็นปัจจัยเชื่อมโยง ปลูกฝัง บังคับให้บุคลากรใช้สารสนเทศในการทำงานทุกด้าน และการที่องค์กรมีวัฒนธรรมสารสนเทศในการทำงานจะมีความเชื่อมโยงกับความสำเร็จขององค์กรด้วย ถึงแม้ว่างานวิจัยส่วนใหญ่จะกล่าวถึงวัฒนธรรมสารสนเทศในองค์กรธุรกิจในลักษณะและแนวคิดของการบริหารจัดการองค์กรสมัยใหม่ วัฒนธรรมสารสนเทศก็น่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งขององค์กรที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการองค์กรประเภทอื่นๆ รวมทั้งองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร อาทิ สถาบันอุดมศึกษาด้วยเช่นกัน

ดังนั้นการที่สถาบันอุดมศึกษาไทยซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีการกิจหลักเกี่ยวข้องกับการสร้าง การใช้สารสนเทศและความรู้โดยตรง และต้องเผชิญกับการตรวจสอบทั้งจากหน่วยงานภายในและภายนอก จะเป็นองค์กรที่มีผลิตภาพสูงและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันได้นั้น สถาบันอุดมศึกษาต้องมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจน ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องครบถ้วนเพื่อใช้ในการวางแผนและตรวจสอบ นอกจากนี้บุคลากรต้องตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ข้อมูลและสารสนเทศ ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างและการใช้สารสนเทศในการบริหารและการปฏิบัติงานของบุคลากรโดยการส่งเสริมให้บุคลากรของสถาบันอุดมศึกษามีการใช้และแลกเปลี่ยนสารสนเทศและความรู้ ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ ในการปฏิบัติงานและ

กิจกรรมต่างๆ แต่ในสภาพความเป็นจริงของการใช้สารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษากลับพบว่า ผู้บริหารยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับสารสนเทศ (ทวีชัย สิทธิธร, 2544) การจัดการสารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษายังไม่เข้มแข็ง บุคลากรขาดค่านิยมในการใช้สารสนเทศในการปฏิบัติงาน (ชนะวิทย์ อนุสุเรนทร์, 2546; พลพิทักษ์ พวงมาลา, 2542) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมสารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษายังอ่อนแอ ทั้งๆที่วัฒนธรรมสารสนเทศในองค์กรมีความสำคัญในฐานะที่จะเป็นปัจจัยส่งเสริมและกำกับให้บุคลากรในองค์กรมีการใช้สารสนเทศในการปฏิบัติงานและกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนส่งเสริมให้มีการใช้ความรู้และประสบการณ์ร่วมกันเพื่อการพัฒนาองค์กร หากผู้บริหารมีข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องครบถ้วนเพื่อใช้ในการวางแผนและการตรวจสอบการตัดสินใจ ตลอดจนการคาดการณ์ในอนาคตของสถาบันอุดมศึกษา และบุคลากรตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ข้อมูลและสารสนเทศในการปฏิบัติงานแล้ว จะสามารถบริหารและพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาไปสู่คุณภาพได้

ถึงแม้ว่าวัฒนธรรมสารสนเทศจะเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นปัจจัยเชื่อมโยงกับพฤติกรรมในการจัดการและการใช้สารสนเทศของบุคลากรในองค์กร แต่จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมสารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษาไทย ทั้งที่การศึกษาหาแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมสารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษาไทยเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากการบริหารจัดการองค์กรแนวใหม่จำเป็นต้องอย่างยั้งที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีข้อมูล สารสนเทศที่ถูกต้องครบถ้วนในการบริหารและการตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากความจำเป็นในการสร้างศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขัน รวมถึงการเผชิญกับการตรวจสอบทั้งจากหน่วยงานภายในและภายนอก และสภาพปัญหาผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาที่มีน้อย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการใช้สารสนเทศและการต่อยอดความรู้ในสถาบันอุดมศึกษามีน้อย ดังนั้นการศึกษาเพื่อหาสภาพของวัฒนธรรมสารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษาของไทยจึง

เป็นสิ่งจำเป็น การศึกษานี้ได้ประยุกต์แนวคิดของทฤษฎีโครงสร้าง (Structuration theory) ของ Giddens (1984) มาเป็นกรอบในการอธิบายการเกิดวัฒนธรรมสารสนเทศในองค์กร และเชื่อว่าการปฏิสัมพันธ์ของปัจเจกบุคคลและโครงสร้างจะสามารถกำหนดกรอบโมทัศน์ที่ใช้อธิบายกระบวนการเกิดวัฒนธรรมสารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้ ซึ่งผลการวิจัยนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาวัฒนธรรมสารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์วัฒนธรรมสารสนเทศของสถาบันอุดมศึกษาในด้านค่านิยมด้านสารสนเทศ บรรทัดฐานด้านสารสนเทศ และการปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศได้แก่ การจัดการสารสนเทศ การใช้สารสนเทศและการวัดผลงานด้านสารสนเทศ

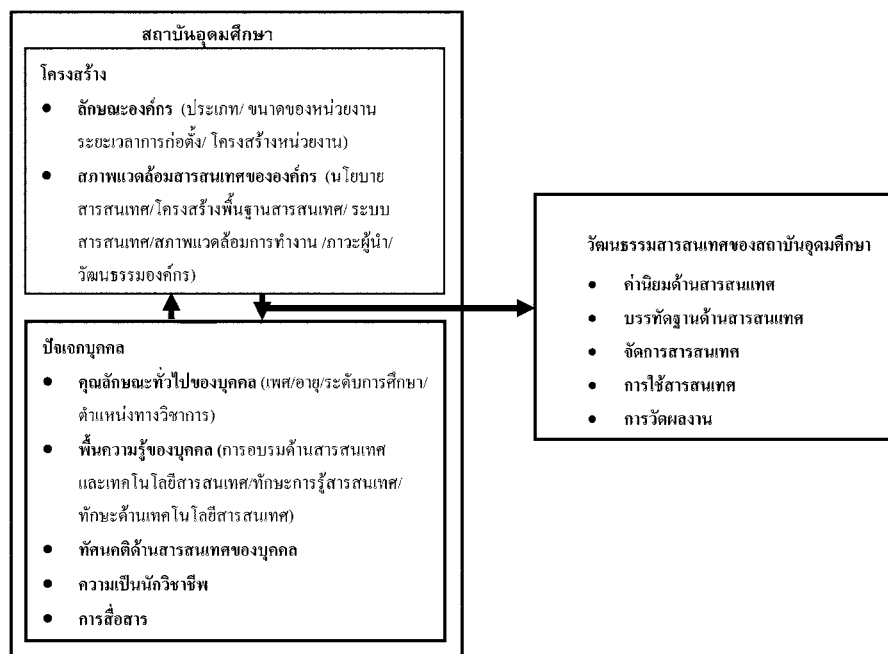
ทฤษฎีและกรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้ได้ประยุกต์ทฤษฎีโครงสร้างของ Anthony Giddens เป็นกรอบในการอธิบายการเกิดวัฒนธรรมสารสนเทศของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งวัฒนธรรมสารสนเทศในองค์กรเมื่ออธิบายตามทฤษฎีโครงสร้างจะเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ และการปฏิบัติซ้ำระหว่างผู้ปฏิบัติการหรือปัจเจกบุคคลที่หมายถึงบุคลากรสถาบันอุดมศึกษากับโครงสร้างทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศขององค์กร (Giddens, 1984; Turner, 2003) ซึ่งการปฏิสัมพันธ์และการปฏิบัติซ้ำในระบบสังคมของสถาบันอุดมศึกษาระหว่างปัจจัยด้านโครงสร้างซึ่งประกอบด้วย ลักษณะขององค์กร และสภาพแวดล้อมสารสนเทศขององค์กร กับปัจจัยด้านปัจเจกบุคคลซึ่งประกอบด้วย คุณลักษณะทั่วไปของบุคคล พื้นความรู้ของบุคคล ทศนคติด้านสารสนเทศของบุคคล ความเป็นนักวิชาชีพ และการสื่อสาร โดยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลด้วยกันผ่านการสื่อสารและการตีความการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจการปฏิสัมพันธ์นั้นๆ ซึ่งการปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวก่อให้เกิด

วัฒนธรรมสารสนเทศในแง่ 3 ด้าน ประกอบด้วย (1) ความหมายของสารสนเทศ ซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบของความคิดและความหมายร่วมกันของสารสนเทศ พิจารณาจากค่านิยมด้านสารสนเทศ (2) ระเบียบปฏิบัติในการจัดการและการใช้สารสนเทศ พิจารณาจากบรรทัดฐาน

สารสนเทศ และ (3) รูปแบบของอำนาจในการจัดการและการใช้สารสนเทศ พิจารณาจากการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสารสนเทศของสถาบันอุดมศึกษาได้แก่ การจัดการสารสนเทศ การใช้สารสนเทศ และการวัดผลงานด้านสารสนเทศ (ภาพที่ 1)

วิธีดำเนินการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ บุคลากรสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 8 แห่ง จำนวน 15,597 คน ประกอบด้วย (1) ผู้บริหารระดับกลาง 206 คน (2) อาจารย์ 6,660 คน และ (3) บุคลากรสายสนับสนุน 8,731 คน จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี โดยจำแนกตามสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและผลคะแนนการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มดัชนีชี้วัดด้านการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาประจำปี 2548 มีการสุ่ม

ตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Cohen & Cohen (1975) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 783 คน ได้แก่ (1) ผู้บริหารระดับกลาง 139 คน (2) อาจารย์ 322 คน และ (3) บุคลากรสายสนับสนุน 322 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามจำนวน 2 ชุด ประกอบด้วยแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารระดับกลาง และแบบสอบถามสำหรับบุคลากรสายผู้สอนและสายสนับสนุน ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบการให้คะแนน 0 - 10 คะแนน ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตามวิธีการของครอนบัท (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัทระหว่าง 0.78 - 0.97 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่ง

แบบสอบถามทางไปรษณีย์ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 663 ชุด คิดเป็นร้อยละ 84.7 ของแบบสอบถามที่ส่งทั้งหมด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามกลุ่มมหาวิทยาลัย 3 กลุ่มโดยพิจารณาจากขนาดของมหาวิทยาลัยและระยะเวลาการก่อตั้ง ได้แก่ 1) กลุ่มมหาวิทยาลัยใหม่หรือกลุ่มมหาวิทยาลัยขนาดเล็ก เป็นกลุ่มมหาวิทยาลัยที่มีระยะเวลาการก่อตั้งไม่เกิน 20 ปีและมีจำนวนนักศึกษาไม่เกิน 15,000 คน 2) มหาวิทยาลัยกลุ่มกลางหรือกลุ่มมหาวิทยาลัยขนาดกลาง เป็นกลุ่มมหาวิทยาลัยที่มีระยะเวลาการก่อตั้งระหว่าง 21-40 ปี และมีจำนวนนักศึกษาระหว่าง 15,001-30,000 คน และ 3) กลุ่มมหาวิทยาลัยเก่าแก่ เป็นกลุ่มมหาวิทยาลัยที่มีระยะเวลาการก่อตั้งมากกว่า 40 ปีขึ้นไป และมีจำนวนนักศึกษามากกว่า 30,000 คนขึ้นไป

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาเพื่ออธิบายวัฒนธรรมสารสนเทศของสถาบันอุดมศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 63.8) โดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี (ร้อยละ 39.1) มีการศึกษาในระดับปริญญาโทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.1 รองลงมาคือ มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี และปริญญาเอก (ร้อยละ 29.6 และ 26.1 ตามลำดับ) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ (ร้อยละ 41.9) กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งทางวิชาการมีตำแหน่งเป็นอาจารย์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.4 รองลงมาคือ ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ และตำแหน่งรองศาสตราจารย์คิดเป็นร้อยละ 16.6 และ 12.7 ตามลำดับ ทั้งนี้บุคลากรในกลุ่มมหาวิทยาลัยใหม่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีสูงกว่ามหาวิทยาลัยกลุ่มอื่น ส่วนบุคลากรในกลุ่มมหาวิทยาลัยเก่าแก่มีการศึกษาระดับปริญญาโทสูงกว่ามหาวิทยาลัยกลุ่มอื่น ในขณะที่มหาวิทยาลัยกลุ่มกลางมีบุคลากรที่มีการศึกษาระดับปริญญาเอกสูงกว่ามหาวิทยาลัย

กลุ่มอื่น สำหรับตำแหน่งทางวิชาการ พบว่า บุคลากรกลุ่มมหาวิทยาลัยใหม่และกลุ่มมหาวิทยาลัยเก่าแก่ส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นอาจารย์ ส่วนบุคลากรมหาวิทยาลัยกลุ่มกลางส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นรองศาสตราจารย์

2. วัฒนธรรมสารสนเทศ สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 59.1) มีวัฒนธรรมสารสนเทศที่เข้มข้นหรือในระดับสูง อีกกลุ่มหนึ่ง (ร้อยละ 37.9) มีวัฒนธรรมสารสนเทศที่พอมองเห็นได้หรืออยู่ในระดับปานกลาง และ (ร้อยละ 3.0) มีวัฒนธรรมสารสนเทศอยู่ในระดับต่ำ เมื่อจำแนกตามกลุ่มมหาวิทยาลัย พบว่ากลุ่มมหาวิทยาลัยใหม่ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 67.1) มีวัฒนธรรมสารสนเทศที่เข้มข้นหรือระดับสูงเห็นได้ชัดเจน ในขณะที่มหาวิทยาลัยกลุ่มกลาง มีค่าร้อยละที่แสดงถึงวัฒนธรรมสารสนเทศที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือส่วนใหญ่ (ร้อยละ 53.8) มีวัฒนธรรมสารสนเทศที่เข้มข้นและร้อยละ 40.9 มีวัฒนธรรมสารสนเทศในระดับปานกลาง ส่วนมหาวิทยาลัยเก่าแก่ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 59.1) มีวัฒนธรรมสารสนเทศที่เข้มข้น และอีกร้อยละ 38.5 มีวัฒนธรรมสารสนเทศในระดับปานกลาง (ตารางที่ 1) โดยสามารถจำแนกตามองค์ประกอบของวัฒนธรรมสารสนเทศได้ ดังนี้

2.1 ค่านิยมด้านสารสนเทศเมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบของวัฒนธรรมสารสนเทศเกี่ยวกับค่านิยมด้านสารสนเทศ พบว่า บุคลากรสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 81.0) มีค่านิยมด้านสารสนเทศในระดับสูง โดยส่วนใหญ่เชื่อว่าสารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริหารและการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการปฏิบัติงานบนพื้นฐานของความเชื่อของการอิงหลักฐาน (ตารางที่ 2) เมื่อวิเคราะห์ตามกลุ่มมหาวิทยาลัย พบว่า มหาวิทยาลัยทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนใหญ่มีค่านิยมด้านสารสนเทศในระดับสูงเห็นได้ชัดเจน กล่าวคือ กลุ่มมหาวิทยาลัยใหม่ และกลุ่มมหาวิทยาลัยเก่าแก่มีค่านิยมด้านสารสนเทศในระดับสูงและมีค่าร้อยละใกล้เคียงกัน

2.2 บรรทัดฐานด้านสารสนเทศ เมื่อ

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของระดับพัฒนาธรรมศาสตร์และองค์ประกอบของวัฒนธรรมสารสนเทศจำแนกตามกลุ่มมหาวิทยาลัย

รายละเอียดรายสถาบัน	ร้อยละ																						
	คำนิยม		บรรทัดฐาน		การจัดการสารสนเทศ		การใช้สารสนเทศ		การวัดผลงาน		วัฒนธรรมสารสนเทศ		รวม (n)										
	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ไม่ มี	สูง	ปานกลาง	ไม่ มี	สูง	ต่ำ		สูง	ปานกลาง	ต่ำ							
ม.ใหม่	84.9	13.2	2.0	75.7	21.1	3.3	0.0	55.3	39.5	5.3	0.0	55.9	44.1	0.0	0.0	59.2	31.6	7.9	1.3	67.1	32.2	0.7	100.0 (152)
	$\bar{X} = 8.01$ SD=1.824 Min = 0 Max = 10			$\bar{X} = 7.55$ SD=1.803 Min = 2 Max = 10				$\bar{X} = 20.34$ SD=5.208 Min = 6 Max = 30				$\bar{X} = 27.85$ SD=5.137 Min = 14 Max = 39				$\bar{X} = 6.63$ SD=2.267 Min = 0 Max = 10				$\bar{X} = 70.37$ SD=13.188 Min = 34 Max = 97			
ม.กลาง	76.0	21.3	2.7	64.9	25.8	8.0	1.3	41.3	46.7	11.6	0.4	47.1	49.3	3.6	0.0	53.8	24.9	12.9	8.4	53.8	40.9	5.3	100.0 (225)
	$\bar{X} = 7.63$ SD=2.003 Min = 0 Max = 10			$\bar{X} = 6.82$ SD=2.247 Min = 0 Max = 10				$\bar{X} = 18.45$ SD=6.206 Min = 0 Max = 30				$\bar{X} = 26.71$ SD=6.273 Min = 6 Max = 39				$\bar{X} = 5.86$ SD=2.850 Min = 0 Max = 10				$\bar{X} = 65.48$ SD=16.143 Min = 10 Max = 99			
ม. เก่าแก่	82.9	14.7	2.4	66.1	21.4	9.1	0.7	44.4	45.8	9.8	0.0	50.3	48.6	1.0	0.0	57.3	27.6	9.4	5.6	59.1	38.5	2.4	100.0 (286)
	$\bar{X} = 7.94$ SD=1.918 Min = 0 Max = 10			$\bar{X} = 7.01$ SD=2.306 Min = 0 Max = 10				$\bar{X} = 19.12$ SD=6.221 Min = 2 Max = 30				$\bar{X} = 27.28$ SD=6.042 Min = 6 Max = 39				$\bar{X} = 6.32$ SD=2.742 Min = 0 Max = 10				$\bar{X} = 67.66$ SD=15.763 Min = 21 Max = 99			
รวม	81.0 (537)	16.6 (110)	2.4 (16)	67.9 (450)	24.0 (159)	7.4 (49)	0.8 (5)	45.9 (304)	44.6 (296)	9.4 (62)	0.2 (4)	50.5 (335)	47.8 (317)	1.7 (11)	0.0 (0)	56.6 (375)	27.6 (183)	10.3 (68)	5.6 (37)	59.1 (392)	37.9 (251)	3.0 (20)	100.0 (663)
	$\bar{X} = 7.85$ SD=1.930 Min = 0 Max = 10			$\bar{X} = 7.07$ SD=2.194 Min = 0 Max = 10				$\bar{X} = 19.7$ SD=6.031 Min = 0 Max = 30				$\bar{X} = 27.22$ SD=5.936 Min = 6 Max = 39				$\bar{X} = 6.23$ SD=2.691 Min = 0 Max = 10				$\bar{X} = 67.54$ SD=15.431 Min = 0 Max = 99			

ตารางที่ 2 ร้อยละของค่านิยมด้านสารสนเทศจำแนกตามกลุ่มมหาวิทยาลัย

ตัวแปร	ภาพรวม	กลุ่ม ม. ใหม่	ม. กลุ่มกลาง	ม. เก้าแก่
ค่านิยมด้านสารสนเทศ	ระดับสูง (81.0)	ระดับสูง (67.1)	ระดับสูง (53.8)	ระดับสูง (59.1)
มากที่สุด	เชื่อว่าสารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริหาร การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ (81.3)	เชื่อว่าสารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริหาร การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ (83.6)	เชื่อว่าสารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริหาร การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ (78.2)	เชื่อว่าสารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริหาร การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ (82.5)
น้อยที่สุด	เชื่อในการปฏิบัติงานอิงหลักฐาน (75.9)	เชื่อในการปฏิบัติงานอิงหลักฐาน (78.9)	เชื่อในการปฏิบัติงานอิงหลักฐาน (71.1)	เชื่อในการปฏิบัติงานอิงหลักฐาน (78.0)

วิเคราะห์ตามองค์ประกอบของวัฒนธรรมสารสนเทศเกี่ยวกับบรรทัดฐานด้านสารสนเทศ พบว่า บุคลากรสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 67.9) มีบรรทัดฐานด้านสารสนเทศในระดับสูง และมีบุคลากรเป็นส่วนน้อย (ร้อยละ 0.8) ที่ไม่มีบรรทัดฐานด้านสารสนเทศ โดยบุคลากรส่วนใหญ่มีแนวปฏิบัติในการจัดการสารสนเทศที่ใช้ในการบริหารและการปฏิบัติงานที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร มีแนวปฏิบัติในการใช้สารสนเทศในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน และมีแนวปฏิบัติในการใช้

สารสนเทศร่วมกันกับหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 3) เมื่อวิเคราะห์ตามกลุ่มมหาวิทยาลัย พบว่า มหาวิทยาลัยทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนใหญ่มีบรรทัดฐานด้านสารสนเทศในระดับสูง โดย กลุ่มมหาวิทยาลัยใหม่มีบรรทัดฐานด้านสารสนเทศสูงที่สุด (ร้อยละ 75.7) ส่วนกลุ่มมหาวิทยาลัยเก่าแก่ และมหาวิทยาลัยกลุ่มกลาง (ร้อยละ 66.1 และ 64.9) มีค่าร้อยละที่แสดงถึงการมีบรรทัดฐานด้านสารสนเทศที่ใกล้เคียงกัน

2.3 การจัดการสารสนเทศ เมื่อวิเคราะห์

ตารางที่ 3 ร้อยละของบรรทัดฐานด้านสารสนเทศจำแนกตามกลุ่มมหาวิทยาลัย

ตัวแปร	ภาพรวม	กลุ่ม ม. ใหม่	ม. กลุ่มกลาง	ม. เก้าแก่
บรรทัดฐานสารสนเทศ	ระดับสูง (67.9)	ระดับสูง (75.7)	ระดับสูง (64.9)	ระดับสูง (66.1)
มากที่สุด	มีแนวปฏิบัติในการจัดการสารสนเทศชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร (72.2)	มีแนวปฏิบัติในการจัดการสารสนเทศชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร (81.6)	มีแนวปฏิบัติในการจัดการสารสนเทศชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร (72.9)	มีแนวปฏิบัติในการจัดการสารสนเทศชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร (66.8)
น้อยที่สุด	มีแนวปฏิบัติตรวจสอบความถูกต้องสารสนเทศในระบบ (60.6)	มีแนวปฏิบัติตรวจสอบความถูกต้องสารสนเทศในระบบ (70.4)	มีแนวปฏิบัติตรวจสอบความถูกต้องสารสนเทศในระบบ (57.3)	มีแนวปฏิบัติตรวจสอบความถูกต้องสารสนเทศในระบบ (58.0)

ตามองค์ประกอบของวัฒนธรรมสารสนเทศในด้านการจัดการสารสนเทศ พบว่า หน่วยงานของสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ มีการจัดการสารสนเทศโดยมหาวิทยาลัยมีหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบในการจัดการสารสนเทศแล้วจะกระจายข้อมูลสู่หน่วยงานต่างๆ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในการจัดการสารสนเทศโดยตรง และให้บุคลากรแต่ละตำแหน่งเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการสารสนเทศเอง ทั้งนี้หน่วยงานในสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีและใช้ระบบสารสนเทศบุคลากรมากที่สุด รองลงมาคือ ระบบสารสนเทศด้านการเงิน ระบบสารสนเทศพัสดุ และระบบสารสนเทศการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการสารสนเทศของปัจเจกบุคคล พบว่า บุคลากรสถาบันอุดมศึกษามีค่าร้อยละที่แสดงถึงการจัดการสารสนเทศในระดับสูง (ร้อยละ

45.9) และการจัดการสารสนเทศในระดับปานกลางที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 44.6) และมีบุคลากรเป็นส่วนน้อยที่ไม่มีการจัดการสารสนเทศ (ร้อยละ 0.2) โดยบุคลากรส่วนใหญ่ มีการจัดการสารสนเทศเพื่อให้สามารถใช้สารสนเทศร่วมกันกับแผนก/ฝ่ายต่าง ๆ ได้ มีการจัดการสารสนเทศในการปฏิบัติงานตามนโยบายที่หน่วยงานได้กำหนด มีการปรับปรุงกระบวนการจัดการสารสนเทศให้เหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติเสมอ (ตาราง 4) เมื่อวิเคราะห์ตามกลุ่มมหาวิทยาลัย พบว่า กลุ่มมหาวิทยาลัยใหม่ส่วนใหญ่ มีการจัดการสารสนเทศในระดับสูง (ร้อยละ 55.3) ในขณะที่มหาวิทยาลัยกลุ่มกลางและมหาวิทยาลัยเก่าแก่มีการจัดการสารสนเทศในระดับปานกลาง (ร้อยละ 46.7 และ 45.8 ตามลำดับ)

2.4 การใช้สารสนเทศ เมื่อวิเคราะห์ตาม

ตารางที่ 4 ร้อยละของการจัดการสารสนเทศจำแนกตามกลุ่มมหาวิทยาลัย

ตัวแปร	ภาพรวม	กลุ่ม ม. ใหม่	ม. กลุ่มกลาง	ม. เก่าแก่
การจัดการสารสนเทศ	ระดับสูง (45.9)	ระดับสูง (55.3)	ระดับปานกลาง (46.7)	ระดับปานกลาง (45.8)
มากที่สุด	มีการจัดการ สารสนเทศให้ร่วมกับ แผนก/ฝ่ายต่าง ๆ ได้ (68.5)	มีการจัดการสารสนเทศ ให้ใช้ร่วมกับแผนก/ฝ่าย ต่าง ๆ ได้ (80.3)	มีการจัดการ สารสนเทศในการ ปฏิบัติงานตาม นโยบายที่กำหนด (66.2)	มีการจัดการ สารสนเทศให้ใช้ ร่วมกับแผนก/ฝ่าย ต่าง ๆ ได้ (68.2)
น้อยที่สุด	รายงานปัญหา อุปสรรคในการ จัดการสารสนเทศ (41.8)	รายงานปัญหาอุปสรรค ในการจัดการสารสนเทศ (47.4)	รายงานปัญหา อุปสรรคในการ จัดการสารสนเทศ (36.9)	คู่มือการใช้ระบบ (42.0) รายงานปัญหา (42.7)

องค์ประกอบของวัฒนธรรมสารสนเทศด้านการใช้สารสนเทศ พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 50.5) มีการใช้สารสนเทศในระดับสูง โดยบุคลากรส่วนใหญ่มีการติดตามข่าวสาร และศึกษาหาความรู้จากแหล่งต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ (ร้อยละ 84.6) มีการใช้สารสนเทศแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน (ร้อยละ 73.0) และมีการปฏิบัติงานโดยมีข้อมูล สารสนเทศยืนยัน (ร้อยละ 69.8) ทั้งนี้

ในด้านประเภทของสารสนเทศที่ใช้ พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่ใช้สารสนเทศด้านการเรียนการสอน สารสนเทศด้านการผลิตผลงานทางวิชาการ และสารสนเทศด้านการวิจัย ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศ มีการใช้สารสนเทศเพื่อติดตามข่าวสารและเพิ่มพูนความรู้ เพื่อการปฏิบัติงานประจำวัน และเพื่อสนองความต้องการส่วนบุคคล ด้านรูปแบบสารสนเทศที่เป็นสื่อสิ่งตีพิมพ์ที่

ใช้ ส่วนใหญ่ใช้หนังสือตำรา วารสารวิชาการ และคู่มือ การปฏิบัติงาน/เอกสารต่าง ๆ ด้านรูปแบบสารสนเทศ ที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ส่วนใหญ่ใช้สารสนเทศที่สืบค้น จากอินเทอร์เน็ต สารสนเทศจากฐานข้อมูลหรือเว็บไซต์ ของหน่วยงาน และสารสนเทศจากฐานข้อมูลที่บอกรับ ด้านแหล่งสารสนเทศที่ใช้ ส่วนใหญ่ใช้สารสนเทศ อิเล็กทรอนิกส์จากฐานข้อมูลหรือเว็บไซต์ของหน่วย

งานภายในมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ยังมีการเข้าถึง สารสนเทศโดยการสืบค้นด้วยตนเอง (ตารางที่ 5) เมื่อ วิเคราะห์ตามกลุ่มมหาวิทยาลัย พบว่า กลุ่มมหาวิทยาลัย ใหม่ และกลุ่มมหาวิทยาลัยเก่าแก่มียุทธศาสตร์ที่แสดงถึง การใช้สารสนเทศในระดับสูง (ร้อยละ 55.9 และ 50.3) ในขณะที่มหาวิทยาลัยกลุ่มกลางมีการใช้สารสนเทศใน ระดับปานกลาง (ร้อยละ 49.3)

2.5 การวัดผลงานด้านสารสนเทศ เมื่อ

ตารางที่ 5 ร้อยละของการใช้สารสนเทศจำแนกตามกลุ่มมหาวิทยาลัย

ตัวแปร	ภาพรวม	กลุ่ม ม. ใหม่	ม. กลุ่มกลาง	ม. เก่าแก่
การใช้สารสนเทศ	ระดับสูง (50.5)	ระดับสูง (55.9)	ระดับปานกลาง(49.3)	ระดับสูง (50.3)
มากที่สุด	ระดับสูง ติดตามข่าวสารแหล่ง ต่างๆเสมอ (84.6)	ระดับสูง ติดตามข่าวสารแหล่ง ต่างๆเสมอ (81.6)	ระดับสูง ติดตามข่าวสารแหล่ง ต่างๆเสมอ (85.3)	ระดับสูง ติดตามข่าวสารแหล่ง ต่างๆเสมอ (85.7)
น้อยที่สุด	ระดับสูง ปฏิบัติงานโดย อิงหลักฐาน (69.8)	ระดับสูง ปฏิบัติงานโดย อิงหลักฐาน (71.7)	ระดับสูง ปฏิบัติงานโดย อิงหลักฐาน (66.7)	ระดับสูง ปฏิบัติงานโดย อิงหลักฐาน (71.3)
1. ประเภทของสารสนเทศ				
มากที่สุด	1. การเรียนการสอน (70.7)	1. การเรียนการสอน (69.7)	1. การเรียนการสอน (72.4)	1. การผลิตผลงาน ทางวิชาการ (71.0)
	2. ผลิตผลงานทาง วิชาการ (69.1)	2. บริการวิชาการ (67.8)	2. การผลิตผลงานทาง วิชาการ (71.1)	2. การเรียนการสอน (69.9)
	3. การวิจัย (68.3)	3.การศึกษากการวิจัย (65.8) เท่ากัน	3. การวิจัย (41.1)	3. การวิจัย (67.5)
น้อยที่สุด	ศิลปวัฒนธรรม (43.7)	ศิลปวัฒนธรรม (46.1)	ศิลปวัฒนธรรม (39.1)	ศิลปวัฒนธรรม(46.2)
2. วัตถุประสงค์ในการใช้				
มากที่สุด	1. ติดตามข่าวสาร เพิ่มความรู้ (85.8)	1. ติดตามข่าวสาร เพิ่ม ความรู้ (85.8)	1. ติดตามข่าวสาร เพิ่มความรู้ (85.8)	1. ติดตามข่าวสาร เพิ่มความรู้ (85.8)
	2. ปฏิบัติงาน ประจำวัน (80.4)	2. ปฏิบัติงานประจำวัน (80.4)	2. ปฏิบัติงาน ประจำวัน (80.4)	2. ปฏิบัติงาน ประจำวัน (80.4)
	3. ความต้องการส่วน บุคคล (74.8)	3. ความต้องการส่วน บุคคล (74.8)	3. ความต้องการส่วน บุคคล (74.8)	3. ความต้องการ ส่วนบุคคล (74.8)
น้อยที่สุด	การศึกษาต่อ (52.9)	การศึกษาต่อ (57.2)	การศึกษาต่อ (51.6)	การศึกษาต่อ (51.7)

ตารางที่ 5 ร้อยละของการใช้สารสนเทศจำแนกตามกลุ่มมหาวิทยาลัย (ต่อ)

ตัวแปร	ภาพรวม	กลุ่ม ม. ใหม่	ม. กลุ่มกลาง	ม. เก้าแก่
3.1 สื่อสิ่งตีพิมพ์				
มากที่สุด	1. หนังสือตำรา (72.1) 2. วารสาร (69.7) 3. คู่มือปฏิบัติงาน/ เอกสารต่างๆ (63.7)	1. หนังสือ ตำรา (73.1) 2. คู่มือปฏิบัติงาน/ เอกสาร (72.4) 3. กฏระเบียบ นโยบาย (71.1)	1. หนังสือ ตำรา (70.7) 2. วารสาร (68.4) 3. วิจัย วิทยานพนธ์ (60.9)	1. หนังสือ ตำรา (72.6) 2. วารสาร (72.4) 3. คู่มือปฏิบัติงาน/ เอกสารต่างๆ (64.3)
น้อยที่สุด	นิตยสาร (50.2)	นิตยสาร (57.2)	นิตยสาร (47.6)	นิตยสาร (48.6)
3.2 สื่ออิเล็กทรอนิกส์				
มากที่สุด	สารสนเทศจาก อินเทอร์เน็ต (89.0) อื่นๆ เช่น วิกิทัศน์ (เทป) สไลด์	สารสนเทศจาก อินเทอร์เน็ต (93.4) อื่นๆ เช่น วิกิทัศน์ (เทป) สไลด์ ไมโครฟิล์ม	สารสนเทศจาก อินเทอร์เน็ต (85.8) อื่นๆ เช่น วิกิทัศน์ (เทป) สไลด์	สารสนเทศจาก อินเทอร์เน็ต (89.2) อื่นๆ เช่น วิกิทัศน์ (เทป) สไลด์
น้อยที่สุด	ไมโครฟิล์ม (31.7)	(34.2)	ไมโครฟิล์ม (35.6) ระดับปานกลาง	ไมโครฟิล์ม (35.0)
4. แหล่งสารสนเทศที่ใช้				
มากที่สุด	หน่วยงานใน มหาวิทยาลัย (72.2)	หน่วยงานใน มหาวิทยาลัย (84.2)	หน่วยงานนอก มหาวิทยาลัย (74.2)	หน่วยงานใน มหาวิทยาลัย (76.6)
น้อยที่สุด	แหล่งบุคคลภายนอก หน่วยงาน (40.6)	แหล่งบุคคลภายนอก หน่วยงาน (45.4)	แหล่งบุคคลภายนอก หน่วยงาน (35.6)	แหล่งบุคคลภายนอก หน่วยงาน (42.0)
5. วิธีการเข้าถึง				
มากที่สุด	สืบค้นด้วยตนเอง (91.9)	สืบค้นด้วยตนเอง (91.9)	สืบค้นด้วยตนเอง (91.9)	สืบค้นด้วยตนเอง (91.9)
น้อยที่สุด	ผู้ปฏิบัติงานที่ รับผิดชอบข้อมูล จัดเตรียมไว้ให้ (91.9)	ผู้ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ ข้อมูล จัดเตรียมไว้ให้ (91.4)	ผู้ปฏิบัติงานที่ รับผิดชอบข้อมูล จัดเตรียมไว้ให้ (88.9)	ผู้ปฏิบัติงานที่ รับผิดชอบข้อมูล จัดเตรียมไว้ให้ (94.4)

วิเคราะห์ตามองค์ประกอบของวัฒนธรรมสารสนเทศ เกี่ยวกับการวัดผลงานด้านสารสนเทศ พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 56.6) มีการวัดผลงานด้านสารสนเทศในระดับสูง มีบุคลากรเป็นส่วนน้อย (ร้อยละ 5.6) ที่ไม่มีการวัดผลงานด้านสารสนเทศ ทั้งนี้ส่วนใหญ่มีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยส่วนหนึ่งพิจารณาจาก

การใช้สารสนเทศในการปฏิบัติงาน (ร้อยละ 64.3) มีการประเมินผลการปฏิบัติงานส่วนหนึ่งพิจารณาจากการจัดการสารสนเทศในการปฏิบัติงาน (ร้อยละ 58.5) และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยส่วนหนึ่งพิจารณาจากการใช้สารสนเทศร่วมกันในการปฏิบัติงาน (ร้อยละ 51.2) (ตารางที่ 6) เมื่อวิเคราะห์ตามกลุ่มมหาวิทยาลัย พบว่า

มหาวิทยาลัยทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนใหญ่มีการวัดผลงานด้านสารสนเทศในระดับสูง และมีค่าร้อยละของการวัดผลงานด้านสารสนเทศที่ใกล้เคียงกัน โดยกลุ่มมหาวิทยาลัยใหม่มีการวัดผลงานด้านสารสนเทศสูงที่สุด (ร้อยละ 59.2)

รองลงมาเป็นกลุ่มมหาวิทยาลัยเก่าแก่ และมหาวิทยาลัยกลุ่มกลาง (ร้อยละ 57.3 และ 53.8 ตามลำดับ)

อภิปรายผลการวิจัย

ตารางที่ 6 ร้อยละของการวัดผลงานด้านสารสนเทศจำแนกตามกลุ่มมหาวิทยาลัย

ตัวแปร	ภาพรวม	กลุ่ม ม. ใหม่	ม. กลุ่มกลาง	ม. เก่าแก่
การวัดผลงานด้านสารสนเทศ	ระดับสูง (56.6)	ระดับสูง (59.2)	ระดับสูง (53.8)	ระดับสูง (57.3)
มากที่สุด	ประเมินผลงานส่วนหนึ่งพิจารณาจากการใช้สารสนเทศในการปฏิบัติงาน (64.3)	ประเมินผลงานส่วนหนึ่งพิจารณาจากการใช้สารสนเทศในการปฏิบัติงาน (63.8)	ประเมินผลงานส่วนหนึ่งพิจารณาจากการใช้สารสนเทศในการปฏิบัติงาน (60.9)	ประเมินผลงานส่วนหนึ่งพิจารณาจากการใช้สารสนเทศในการปฏิบัติงาน (67.1)
น้อยที่สุด	ให้รางวัลพฤติกรรมพิเศษด้านสารสนเทศ (50.8)	ประเมินผลงานจากการจัดการสารสนเทศในการปฏิบัติงาน (55.9)	ให้รางวัลพฤติกรรมพิเศษด้านสารสนเทศ (47.1)	ให้รางวัลพฤติกรรมพิเศษด้านสารสนเทศ (48.3)

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมสารสนเทศ มหาวิทยาลัยทุกกลุ่มมีวัฒนธรรมสารสนเทศที่เข้มข้นหรือในระดับสูง โดยกลุ่มมหาวิทยาลัยใหม่มีสัดส่วนของการมีวัฒนธรรมสารสนเทศสูงกว่ากลุ่มมหาวิทยาลัยเก่าแก่และมหาวิทยาลัยกลุ่มกลาง เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของวัฒนธรรมสารสนเทศ ยังพบว่าบุคลากรกลุ่มมหาวิทยาลัยใหม่มีค่านิยม บรรทัดฐานการจัดการสารสนเทศ การใช้สารสนเทศ และการวัดผลงานด้านสารสนเทศสูงกว่ามหาวิทยาลัยกลุ่มอื่น และเมื่อพิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ยังพบว่ากลุ่มมหาวิทยาลัยใหม่มีพื้นความรู้ของบุคคลทางด้านสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการรู้สารสนเทศ และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนทัศนคติด้านสารสนเทศ และความเป็นนักวิชาชีพสูงกว่าบุคลากรในมหาวิทยาลัยกลุ่มอื่น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Zeidman & Vintere (2008) บางส่วนที่ชี้ให้เห็นว่า วัฒนธรรมสารสนเทศสามารถอธิบายได้ด้วยองค์ประกอบด้านการรู้สารสนเทศและการรู้เทคโนโลยี ตลอดจนงานวิจัยของ Curry & Moore (2003) ที่พบว่า

วัฒนธรรมย่อยทางวิชาชีพเป็นปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมขององค์กรโดยรวม

สำหรับองค์ประกอบของวัฒนธรรมสารสนเทศเกี่ยวกับค่านิยมด้านสารสนเทศ มหาวิทยาลัยทุกกลุ่มมีค่านิยมด้านสารสนเทศในระดับสูง โดยเชื่อว่าสารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริหารและการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีการปฏิบัติงานบนพื้นฐานของความเชื่อของการอิงหลักฐาน สอดคล้องกับแนวคิดของ Choo (2006) และ Choo et al. (2008) ที่ชี้ว่า ความเชื่อในการใช้สารสนเทศ และการใช้สารสนเทศร่วมกันในการปฏิบัติงานเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานและส่งผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กร ตลอดจนสอดคล้องกับแนวคิดของ Ponjuan (2002) ที่ว่า การที่บุคคลในองค์กรยอมรับถึงความสำคัญของสารสนเทศทำให้มีการใช้สารสนเทศในการคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา และใช้สารสนเทศเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจอย่างกว้างขวางในองค์กร ความเชื่อนี้เป็นพื้นฐานสำคัญของวัฒนธรรมสารสนเทศในองค์กร บทสรุปของการศึกษานี้คือ ค่านิยมด้านสารสนเทศมีอิทธิพลต่อการใช้สารสนเทศและการใช้

สารสนเทศร่วมกันของบุคลากรในองค์กร

องค์ประกอบวัฒนธรรมสารสนเทศเกี่ยวกับบรรทัดฐานด้านสารสนเทศทุกกลุ่มมหาวิทยาลัยมีบรรทัดฐานด้านสารสนเทศในระดับสูง โดยที่หน่วยงานมีแนวปฏิบัติในการจัดการสารสนเทศที่ใช้ในการบริหารและการปฏิบัติงานที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรตลอดจนมีแนวปฏิบัติในการใช้สารสนเทศในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน และมีแนวปฏิบัติในการใช้สารสนเทศร่วมกันกับหน่วยงานอื่น เป็นที่น่าสังเกตว่าทุกกลุ่มมหาวิทยาลัยให้ความสำคัญกับการมีแนวปฏิบัติหรือระบบการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล สารสนเทศในระบบน้อย ผลการศึกษาชี้ชัดแย้งกับแนวคิดของ Choo (2002) ที่ชี้ว่าการส่งเสริมวัฒนธรรมสารสนเทศในองค์กร ควรให้ความสำคัญกับการควบคุมคุณภาพของสารสนเทศโดยมีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการกับความล้มเหลวและความผิดพลาดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับสารสนเทศโดย Marcella & Knox (2004) ได้เสนอแนะว่าหน่วยงานควรให้ความสำคัญกับการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในระบบเป็นลำดับแรกเนื่องจากคุณภาพ ความถูกต้องและความเชื่อถือได้ของข้อมูลในระบบเกี่ยวข้องกับผู้ใช้

ผลการศึกษาการจัดการสารสนเทศของสถาบันอุดมศึกษาชี้ว่ากลุ่มมหาวิทยาลัยใหม่มีการจัดการสารสนเทศในระดับสูง ส่วนมหาวิทยาลัยกลุ่มกลางและกลุ่มมหาวิทยาลัยเก่าแก่มีการจัดการสารสนเทศในระดับปานกลาง โดยกลุ่มมหาวิทยาลัยที่มีการจัดการสารสนเทศในระดับสูงจะให้ความสำคัญกับการจัดการสารสนเทศเพื่อให้มีการใช้สารสนเทศร่วมกันกับแผนก/ฝ่ายต่างๆ ภายในหน่วยงานมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ Davenport & Prusak (1997) ที่ว่าการดำเนินการเพื่อให้มีการใช้สารสนเทศร่วมกันของบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อพฤติกรรมด้านสารสนเทศ ซึ่งจะส่งผลดีต่อองค์กร ซึ่งการจัดการสารสนเทศเพื่อส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมสารสนเทศนั้น บุคลากรจะต้องมีความไว้วางใจกันในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติ

(Curry & Moore, 2003; Hindle, 1997; Widen-Wulf &

Ginman, 2004) นอกจากนี้ยังพบว่า หน่วยงานในสถาบันอุดมศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญกับการรายงานปัญหาและอุปสรรคในการจัดการสารสนเทศเท่าที่ควร ส่วนใหญ่ยังไม่มีคู่มือเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้ระบบสารสนเทศอย่างชัดเจน ตลอดจนไม่มีการจัดทำรายชื่อแหล่งสารสนเทศ และวิธีการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ เผยแพร่ให้บุคลากรทราบอย่างทั่วถึง ซึ่งแตกต่างจากผลการศึกษาของ Javenpaa & Staples (2001) ที่ชี้ว่าหน่วยงานจำเป็นต้องมีเอกสารหรือคู่มือเกี่ยวกับนโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบที่ชัดเจนสามารถเข้าถึงและใช้งานได้ง่าย

ในด้านของการมีและการใช้ระบบสารสนเทศพบว่า มหาวิทยาลัยทุกกลุ่มให้ความสำคัญกับการมีและใช้ระบบสารสนเทศบุคลากรเป็นลำดับแรก และให้ความสำคัญกับระบบสารสนเทศด้านการเงิน ระบบสารสนเทศพัสดุ และระบบสารสนเทศการวิจัยเป็นอันดับรองลงมา แต่ให้ความสำคัญกับการมีและใช้ระบบสารสนเทศยานพาหนะเป็นอันดับท้าย อธิบายได้ว่าสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการมีและใช้ระบบสารสนเทศเพื่อเป็นฐานในการบริหารจัดการและการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของนักวิชาการที่ได้เสนอแนะให้สถาบันอุดมศึกษามีฐานข้อมูลต่างๆ เพื่อการบริหารและการปฏิบัติงาน (พรขูลี อาชวอำรุง, 2543; มานิต บุญประเสริฐ และคณะ, 2546)

ด้านการจัดการระบบสารสนเทศ พบว่า กลุ่มมหาวิทยาลัยใหม่ และมหาวิทยาลัยกลุ่มกลางให้ความสำคัญกับการจัดการระบบสารสนเทศโดยมหาวิทยาลัยมีหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบในการจัดการระบบสารสนเทศแล้วกระจายข้อมูลสู่หน่วยงานเป็นลำดับแรก และให้ความสำคัญกับการจัดการระบบสารสนเทศโดยที่หน่วยงานมีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในการจัดการระบบสารสนเทศโดยตรงเป็นลำดับถัดมา ในขณะที่ผลการศึกษาของ พลพิทักษ์ พวงมาลา (2542) อภิชาติ พัฒนจักร (2544) และสุวิทย์ ผิวนาค (2542) กลับพบว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบข้อมูลใน

สถาบันอุดมศึกษาไม่มีการประสานงานกัน ขาดระบบฐานข้อมูลกลางที่จะสามารถใช้ร่วมกัน มีการจัดเก็บข้อมูลกระจัดกระจายแยกกันในแต่ละหน่วยงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันได้ดำเนินการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อแก้ปัญหาการจัดการระบบสารสนเทศที่เป็นการพัฒนาแบบแยกส่วนและไม่มีประสิทธิภาพไปบ้างแล้ว

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศที่กลุ่มมหาวิทยาลัยใหม่และกลุ่มมหาวิทยาลัยเก่าแก่มีการใช้สารสนเทศในระดับสูง ในขณะที่มหาวิทยาลัยกลุ่มกลางมีการใช้สารสนเทศในระดับปานกลาง โดยกลุ่มมหาวิทยาลัยที่มีการใช้สารสนเทศในระดับสูงจะมีสัดส่วนของการมีวัฒนธรรมสารสนเทศสูงกว่ากลุ่มมหาวิทยาลัยที่มีการใช้สารสนเทศในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Choo (2006) และ Choo et al. (2008) ที่พบว่าวัฒนธรรมสารสนเทศเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อการใช้สารสนเทศของบุคคล ผลการศึกษายังชี้ให้เห็นถึงพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเห็นความสำคัญของการใช้สารสนเทศในการปฏิบัติงานมากขึ้น ทั้งนี้การใช้สารสนเทศที่อยู่ในรูปของสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากกว่าสารสนเทศที่อยู่ในรูปของสื่อสิ่งตีพิมพ์ และมีการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์จากเว็บไซต์หรือฐานข้อมูลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตามแม้ว่าพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ผลการศึกษายังคงพบว่า มีการใช้สารสนเทศเพื่อการเตรียมการสอนมากกว่าการผลิตผลงานทางวิชาการและการวิจัย โดยใช้หนังสือตำรามากกว่าวารสารทางวิชาการ ซึ่งไม่แตกต่างจากผลการวิจัยของพงษ์พัชรินทร์ พุทธิวัฒน์ (2545) ที่ว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับงานสอนมากกว่างานวิจัย และมีเป้าหมายในการทำวิจัยเพื่อตำแหน่งทางวิชาการมากกว่าเพื่อแสวงหาองค์ความรู้ใหม่หรือนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

สรุป

เนื่องจากการเข้าถึงสารสนเทศและการใช้สารสนเทศมีความสำคัญมากขึ้นต่อการพัฒนาบุคคล การพัฒนาองค์กรและการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยต่างๆ โดยเฉพาะปัจจัยด้านวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อทัศนคติ พฤติกรรมด้านสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศของบุคคล (Dhillon, 2001; Steinwachs, 1999) จากการที่วัฒนธรรมสารสนเทศเป็นพื้นฐานสำคัญในยุคสังคมสารสนเทศ (Gilyarevskii, 2007) และวัฒนธรรมสารสนเทศยังเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้สารสนเทศของบุคคล (Choo et al., 2008) จากประเด็นดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า การส่งเสริมหรือการพัฒนาวัฒนธรรมสารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยกลุ่มกลางและกลุ่มมหาวิทยาลัยเก่าแก่ที่พบว่ามีความร้อยละที่แสดงถึงการมีวัฒนธรรมสารสนเทศน้อยกว่ากลุ่มมหาวิทยาลัยใหม่จึงน่าจะพิจารณาปัจจัยต่างๆ ได้แก่ พื้นความรู้ของบุคคลซึ่งประกอบด้วย การอบรมด้านสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการรู้สารสนเทศ นอกจากนี้ยังรวมถึงทัศนคติด้านสารสนเทศ ความเป็นนักวิชาชีพ ตลอดจนส่งเสริมการจัดการสารสนเทศเพื่อให้มีการปฏิบัติงานโดยอิงหลักฐาน และให้ความสำคัญกับคุณภาพของสารสนเทศในระบบเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพของสารสนเทศของหน่วยงาน ตลอดจนมีการประเมินผลงานที่ส่วนหนึ่งพิจารณาจากการใช้สารสนเทศในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวัฒนธรรมสารสนเทศของสถาบันอุดมศึกษา พบว่า มหาวิทยาลัยแต่ละกลุ่มมีประเด็นที่ควรพิจารณาเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมสารสนเทศ ดังนี้

1. ค่านิยมด้านสารสนเทศ มหาวิทยาลัยกลุ่มกลางมีความร้อยละที่แสดงค่านิยมด้านสารสนเทศต่ำกว่ามหาวิทยาลัยกลุ่มอื่น ดังนั้นมหาวิทยาลัยกลุ่มนี้

ควรมุ่งเน้นการสร้างค่านิยมด้านสารสนเทศให้บุคลากร

มีทัศนคติที่ดีต่อสารสนเทศ และเชื่อว่าสารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริหารและการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีการปฏิบัติงานบนพื้นฐานความเชื่อของการอิงหลักฐานให้มากขึ้น โดยกำหนดเป็นค่านิยมหลักขององค์กรและสร้างระบบการทำงานที่มีการกำหนดภาระงาน กำหนดการรายงานผลงาน ประเมินผลงานบนพื้นฐานของการทำงานบนหลักฐานที่เป็นจริง

2. บรรทัดฐานด้านสารสนเทศ มหาวิทยาลัย
ทุกกลุ่มโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยกลุ่มกลางและกลุ่มมหาวิทยาลัยเก่าแก่ควรให้ความสำคัญกับการมีแนวปฏิบัติหรือระบบการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลสารสนเทศในระบบให้มากขึ้น โดยการสร้างบรรทัดฐานในการปฏิบัติงานด้านสารสนเทศ กำหนดมาตรฐานด้านสารสนเทศควบคุมคุณภาพของสารสนเทศในระบบ ทั้งในแง่ของความถูกต้อง ความทันสมัย ความรวดเร็วเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพของสารสนเทศในระบบ

3. การจัดการสารสนเทศ มหาวิทยาลัย
กลุ่มกลางและมหาวิทยาลัยเก่าแก่ส่วนใหญ่ มีค่าร้อยละที่แสดงถึงการจัดการสารสนเทศในระดับปานกลาง ดังนั้นเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมสารสนเทศให้เข้มแข็งมหาวิทยาลัยในกลุ่มนี้ควรให้ความสำคัญกับการจัดการสารสนเทศให้มากขึ้นโดยมีการรวบรวมและจัดการสารสนเทศหลักขององค์กร ตลอดจนบูรณาการการจัดการสารสนเทศหลักอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนให้มีการจัดการสารสนเทศเพื่อให้มีการใช้สารสนเทศร่วมกันรวมถึงการแลกเปลี่ยนสารสนเทศระหว่างแผนก/ฝ่าย ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

4. การใช้สารสนเทศ กลุ่มมหาวิทยาลัยใหม่ และกลุ่มมหาวิทยาลัยเก่าแก่ ที่แม้ว่าจะมีการใช้สารสนเทศในระดับสูง ผลการศึกษาพบว่าร้อยละที่แสดงถึงการใช้สารสนเทศมากกว่าร้อยละ 50 เพียงเล็กน้อย ในขณะที่มหาวิทยาลัยกลุ่มกลางส่วนใหญ่ มีการใช้สารสนเทศในระดับปานกลาง ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรมีการใช้สารสนเทศทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยเพื่อการใช้งาน

5. การวัดผลงานด้านสารสนเทศ มหาวิทยาลัย

ทุกกลุ่มควรให้ความสำคัญกับการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยส่วนหนึ่งพิจารณาจากพฤติกรรมการใช้สารสนเทศในการปฏิบัติงาน การใช้สารสนเทศร่วมกันในการปฏิบัติงาน ตลอดจนให้ความสำคัญกับการให้รางวัลจากพฤติกรรมพิเศษด้านสารสนเทศแก่บุคลากรให้มากขึ้น

6. การอบรมและพัฒนาบุคลากร มหาวิทยาลัย
ทุกกลุ่มโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยกลุ่มกลางควรสนับสนุนการอบรมและพัฒนาบุคลากรโดยเฉพาะการอบรมด้านการจัดการและการใช้สารสนเทศในหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

ควรมีการวิจัยต่อยอดเพื่อสร้างตัวชี้วัดวัฒนธรรมสารสนเทศสำหรับเป็นมาตรฐานในการวัดวัฒนธรรมสารสนเทศของหน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะตัวชี้วัดของสถาบันอุดมศึกษาไทย

เอกสารอ้างอิง

- จรัส สุวรรณเวลา. (2545). อุดมศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เฉลิมเผ่า อจละนันท์ และคณะ. (2547). ความพร้อมและความคาดหวังของประชาชนต่อการปฏิรูปอุดมศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชนะวิทย์ อนุสุเรนทร์. (2546). ผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนาศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทวีชัย สิทธิศร. (2544). การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร กรณีศึกษา มหาวิทยาลัย.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2539). การบริหารเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พงษ์พัชรินทร์ พุฒวันนะ. (2545). กลยุทธ์การพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. วิทยานิพนธ์ปริญญา

ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา

- บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรชูลี อาชวบำรุง และคณะ. (2543). **แนวทางการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการอุดมศึกษา: รูปแบบการจัดกลุ่มอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับศักยภาพปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พลพิทักษ์ พวงมาลา. (2542). **ความต้องการการพัฒนาสารสนเทศเพื่อการบริหารของผู้บริหารคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มานิต บุญประเสริฐ, สุชาติ ตันธนะเดชา, ผุสดี พลสารมัย, & Yeager, J. (2546). **รูปแบบการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาแนวใหม่**. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อภิชาติ พัฒนจักร. (2544). **รูปแบบการพัฒนาระบบสารสนเทศ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ กรณีศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมศ. **เผยปัญหาอุดมศึกษาไทย**. (2548, 5 พฤศจิกายน). **มติชน**, หน้า 22.
- สุวิธ ผิวพินคำ. (2542). **การเสนอรูปแบบระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Chepailtis, E. (1997). **Information ethics across information cultures**. Retrieved January 1, 2004, from <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/9214112>
- Choo, C.W. (2002). **Information management for the intelligent organization: the art of scanning the environment**. 3rd ed. Medford, N.J.: ASIS&T.
- _____. (2006). **The knowing organization: how organizations use information to construct meaning, create knowledge and make decisions**. New York: Oxford University Press.
- Choo, C.W et al. (2008). Information culture and information use: an exploratory study of three organizations. **Journal of the American Society for Information Science and Technology**, 59(5), 792-804.
- Cohen, J., & Cohen, P. (1975). **Applied multiple regression/correlation analysis for the behavioral sciences**. Hillsdale, N.J.: Lawrence Erlbaum Associates.
- Curry, A., & Moore, C. (2003). Assessing information culture – an exploratory model. **International Journal of Information Management**, 23: 91-110.
- Dhillon, J.K. (2001). Challenges and strategies for improving the quality of information in a university setting: a case study. **Total Quality Management**, 12(2): 167-177.
- Giddens, A. (1984). **The Constitution of society, outline of the theory of structuration**. Cambridge: Polity Press.
- Gilyarevskii, R.S. (2007). Information culture in higher education. **Scientific and Technical Information Processing**, 34 (1), 40-43.
- Ginman, M. (1988). Information culture and business performance. **IATUL**, 2(2): 93-106.
- Hindle, J. (1997). Process improvement and

- information management. **Health Manpower Management**, 23(5): 184-188.
- Jarvenpaa, S.L., & Staples, D.S. (2001). **Exploring perceptions of organizational ownership of information and expertise. Journal of Management Information Systems**, 18 (1), 151-183.
- JISC. (1995). **Guidelines for developing an information strategy**. Bristol: Joint Information System Committee.
- Khan, M.N., & Azmi, F.T. (2005). Reinventing Business Organisations: The Information Culture Framework. **Singapore Management Review**, 27 (2): 37-63.
- Marcella, R., & Knox, K. (2004). Systems for the management of information in a university context: an investigation of user need. **Information Research**, 9(2), 1 – 25.
- Martin, V A., Lycett M, & Macredie, R. (2003). **Exploring the gap between business and IT: An information culture approach**. Retrieved January 6, 2004, from <http://www.vits.org/konferense/alois2003/html/6895.pdf>
- Owens, I., Wilson, T. D., & Abell A. (1995). Information and business performance: a study of information systems and services in high-performing companies. **Information Research**, 1(2), 1-10.
- Ponjuan, G. (2002). **Role of collaboration among leaders from various sectors in creating an information culture**. Retrieved December 20, 2003, from <http://www.nclis.gov/libinter/infolitconf&meet/papers/ponjuan-fullpaper.pdf>
- Steinwachs, K. (1999). Information and culture: the impact of national culture on information processes. **Journal of Information Science**, 25 (3), 193-204.
- Turner, H. J. (2003). **The structure of sociological theory**. Australia: Wadsworth.
- Vaughan, L. Q. (1999). The contribution of information to business success: a LISREL model analysis of manufactures in Shanghai. **Information Processing & Management**, 35, 193-208.
- Widen-Wulff, G. & Ginman, M. (2004). Explaining knowledge sharing in organizations through the dimensions of social capital. **Journal of Information Science**, 30(5), 448-458.
- Zeidmane, A., & Vintere, A. (2008). Information culture in engineering education. **Problems of Education in the 21st Century**, 5, 129-135.

